

Suomessa on neljä vakiintunutta yliopistojen ulkopuolista taloudellista tutkimuslaitosta. Tunnetuin niistä on Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA, jonka yhteydessä toimii myös pienempi ajatuspaja EVA. Kooltaan suurin on puolestaan Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT. Pienempiä ovat Palkansaajien tutkimuslaitos PT ja Pellervon taloustutkimus PTT. Niillä kaikilla on omat taustansa. ETLAa ja EVAa rahoittaa (kuten nimestäkin voi päätellä) elinkeinoelämä ja VATTia valtio. Pellervon takana on taas maatalousyrittäjien MTK ja Palkansaajien tutkimuslaitoksella palkansaajakeskusjärjestöt.

Taustayhteisöjen perusteella voidaan päätellä jotain siitä, minkä tapaista tutkimusta laitokset harjoittavat. Lähinnä kyse on aihevalinnoista. Tutkimustyö on ajan myötä muuttunut kaikissa laitoksissa ammattimaiseksi ja tieteellisesti korkeatasoiseksi, eivätkä lehdistössä ajoittain esitetyt epäilyt tutkimuksen puolueellisuudesta yleensä pidä paikkaansa. Tutkijat tähtäävät tieteellisiin meriitteihin eivätkä halua tarvella uraansa ryhtymällä propagandisteiksi.

Tutkimuslaitosten taustayhteisöt vaikuttavat kuitenkin siihen, että ETLAn tutkimuksen painopiste on kysymyksissä, jotka ovat lähellä yritystoiminnan edellytyksiä, VATTilla puolestaan julkisen sektorin tehokkuudessa, PTT:llä alku-

Kolumni

Jaakko Kiander
Johtaja
Ilmarinen
jaakko.kiander@ilmarinen.fi

Jaakko Kiander johti Palkansaajien tutkimuslaitosta vuosina 2006–2010.

Mihin tarvitaan Palkansaajien tutkimuslaitosta?

tuotannon toiminnassa ja PT:llä työn ja toimeentulon kysymyksissä.

Tutkimuslaitosten tuottama tutkimustieto ja julkisuus hyödyttää niiden taustayhteisöjä. Tutkimustiedolla ja suhdanne-ennusteilla saadaan julkisuutta ja parhaassa tapauksessa voidaan vaikuttaa yhteiskunnan asialistaan – eli siihen, mitkä asiat koetaan tärkeiksi ja mitä ongelmia pitää ratkaista. Päätöksenteko edellyttää tuekseen yhä useammin tutkimustietoa, minkä vuoksi tutkimustiedon tuottaja voi välillisesti vaikuttaa myös päätöksentekoon. Tämä vaikuttaminen tapahtuu tutkimuksen lisäksi julkiseen keskusteluun osallistumalla sekä asiantuntijana erilaisissa työryhmissä ja eduskunnan valiokunnissa.

Tutkimuslaitosta tarvitaan myös yhteiskunnallisen keskustelun osapuoleksi, kriitikoksi ja sparraajaksi. Todellisuus, politiikka ja eri eturyhmien intressit tuotta-

vat jatkuvasti uusia haasteita ja aloitteita, joihin on jotenkin reagoitava ja joihin tiedotusvälineet haluavat kommentteja ja asiantuntija-arvioita. Tutkimuslaitokset tarjoavat luontevan pohjan tällaiselle kommentoinnille. Systemaattinen tutkimustyö, talouden seuranta ja kollegojen tuki luovat vankempaa pohjaa arvioinneille kuin vain yksittäisen henkilön mielipiteet tai etujärjestöjen kannanotot.

Palkansaajien tutkimuslaitosta tarvitaan osaksi moniarvoista asiantuntijakeskustelua ja päätöksenteon tukea. Jos PT:a ei olisi, yhteiskunnallisessa keskustelussa ei tulisi esiin näkökohtia, jotka toisivat tutkimustietoon perustuen esiin erilaisen politiikkavaihtoehtojen vaikutuksia työllisyyteen, työelämän laatuun, tulonjakoon ja kotitalouksien ostovoimaan. Ajoittain tarvitaan myös kriitikkoa, joka asiantuntijuuteen perustuvalla uskotta-

vuudella voi torjua heikosti perusteltuja tai kotitalouksien kannalta epäedullisia ehdotuksia, joita voidaan tarjoilla ainoana vaihtoehtona.

Yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on monesti niin, että pienten eturyhmien kannattaa panostaa suhteellisesti enemmän etujensa ajamiseen kuin suurten. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että elinkeinoelämän eri tahot ovat organisoituneet hyvin ja pyrkivät systemaattisesti vaikuttamaan päätöksentekoon ja julkisuuteen. Niiden tarjoamien näkökohtien täydentämiseksi on tarpeen, että myös väestön suurta enemmistöä – palkansaajia perheineen – edustavilla tahoilla on tukenaan tutkimuslaitos, joka pyrkii työssään huomioimaan yritysten ja omistajien etunäkökohtien lisäksi myös päätösten ja talouskehityksen vaikutukset jäsenkuntaansa. ■